

min faste Overbevisning, at dette vil fremkalde en Uhyggelighedstilstand, som ikke alene vil vise sig strax ved Gjennemførelsen af dette Forslag, men som ogsaa ideltig og ideltig vil komme tilbage, naar der bliver Tale om, hvorvidt saadanne Bekostninger og Udgifter ere nødvendige, idet man fra den ene Side vil sige, at man for at fyldestgjøre Folketjens Krav stiller overdrevne Fordringer til Statskassen og de andre Statsborgere, hvoraf mange ses ikke at have Noget med Folketjens at gjøre. medens man fra den modsatte Side vil høre, at det tværtimod er Staten, som i en overdreven Grad benytter de Midler, som fra gammel Tid af have været henlagte nærmest og væsentligst til Kirkens Brug, i egen Interesse, og Afgjørelsen af denne Strid vil sandelig ikke være let, eller rettere sagt, den vil være umulig. Det er af disse Grunde, at jeg ubetinget maa holde paa en saadan Ordning som den, hvis Grundlag er givet i Regjeringsforslaget, men som forøvrigt jo vil kunne modtage forskjellige Endringer, der ere antydede fra flere Sider. Derimod kan jeg paa ingen Maade gaa ind paa Flertallets Forslag, og naar jeg da spørger, hvad der er Flertallets egentlige Grund til at ville fremkalde en saadan Omvæltning, saa maa jeg sige, at jeg med Interesse har gennemlæst de første 3 Sider af Flertallets Betænkning, som indeholde Udviklingen i saa Henseende, men at det ikke har været mig muligt at saa Andet ud deraf, end at det er, om jeg saa maa kalde det, et rent theoretisk Argument, nemlig Spørgsmaalet om Kirkens Eiendomsret. De Herrer have i den Grad stirret paa dette Spørgsmaal, at jeg uden at ville fornærme Flertallet tør sige, at det ligesom har stirret sig blind derpaa. Man er kommen til det Resultat, at det, som egentlig forelaa os her, var at saa det store, gamle, berømte Spørgsmaal om Kirkens Eiendomsret klart, og man har ment, at dersom man gik ind paa Flertallets Forslag, vilde man slaa fast, at der ikke længere var Tale om nogen Kirkens Eiendomsret, idet Eiendomsretten nu tilkom Staten, hvortil man ved at gaa ind paa Lovforslaget, som det foreligger, vilde bevirke, som det udtrykkes i Betænkningen, et ube-

kjendt Noget, Kirken, vandt en afgjort Seir. Jeg tror nu, at Udvalgets Flertal feiler i alle disse tre Paastande. Her er slet ikke Tale om at skulle løse Spørgsmaalet om Kirkens Eiendomsret; thi det lader sig ikke saaledes løse i en Forsamling som denne og paa den Maade, som det her er slet. Naar et Spørgsmaal som dette overhovedet skal bringes til det, som man kan kalde en virkelig Løsning af et Stridsspørgsmaal, da maa et saadant Resultat opnaaes gennem en vidtløftig og dybere gaaende historisk og juridisk Undersøgelse, derved at Noget er saa heldig at finde en med saa stor Skarphed og Klarhed begrundet Løsning, at derved det gamle tvivlsomme Spørgsmaal ophører at være tvivlsomt og gaar over til at vinde almindelig Anerkjendelse. Saaledes afgjøres et historisk-juridisk Spørgsmaal, men det afgjøres paa ingen Maade ved en Lov. Man kan gve en Lov, men derved gaar Spørgsmaalet ikke ud af Verden. Loven holder sig, saalænge den kan, men forudsat at denne Anstuelse holder sig og vinder Seir — jeg taler her ganske i Almindelighed om saadanne Spørgsmaal, — saa er der ingen Garanti for, at det ikke engang senere kommer frem igjen. Dette er altsaa med Hensyn til Spørgsmaalet i og for sig; men nu med Hensyn til de to andre Sætninger. Med Hensyn til dette, at dette Spørgsmaal skulde være slaaet ihjel ved Vedtagelsen af en saadan Lov som Flertallets, tror jeg, at jeg allerede tidligere har vist, at man der befinder sig i en Vildfarelse. Et æret Medlem har gjort nogle Hentydninger til Kirkekommissionen og nogle enkelte Personer der, som han oftere vendte tilbage til, og det synes, at disse Meninger og Udtalelser have gjort et stærkt Indtryk paa ham, men man kan være overbevist om, at disse Mænd upaatvivlelig ikke paa nogen Maade ville forandre deres Anstuelser, forudsat at de virkelig have disse Anstuelser, hvilke jeg dog ikke tror ganske korrekt kunne gjengives i saa almindelige Udtryk som dem, den ærede Rigsdagsmand anvendte. Spørgsmaalet bliver altsaa forsaavidt ikke bragt ud af Verden, men ganske vist kommer Afgjørelsen frem ved Loven og bliver staaende, saalænge Loven